

A KATOLIKUSOK ZARÁNDOKLATA

Míg a muszlimoknál és a zsidóknál (legalább is az ókori zsidóságnál) vallási kötelezettség, és az istentisztelet része a zarándoklat, - így a zarándoklat alól vallásos ember ezeknél a felekezeteknél nem bújhat ki - addig a Katolikus Egyházban a zarándoklat nem kötelező része a vallásgyakorlatnak, hanem a buzgóság, az Isten iránti szeretet megnyilvánulása: „valami szépet tenni Istenért,” illetve a bűnbánattartás, és a vezeklés eszköze.

Mivel a zarándoklat vágya az emberi psziché része is, (gondoljuk csak meg, ha valaki elveszíti az Istennel való kapcsolatát, a zarándoklás ösztöne akkor is működik, csak éppen nevetséges módon teremt magának „kultuszhelyeket” pl. egy-egy „sztár” életéhez kötődően ld.: Elvis Presley, stb.) így nagyon hamar kialakult a zarándoklás keresztény formája. Ez a Krisztus-követés része is volt, hiszen Jézus maga is rendszeresen fölzárdokolt Jeruzsálembe. Így aki Jézus nyomába akart lépni, maga is így cselekedett. Ez a gyakorlat csak az „apostoli egyházban” volt lehetséges, hiszen a Jeruzsálemi Templom Kr.u.70-ben elpusztult, utána pedig „beindult a keresztények iparszerű üldözése”, így a zarándoklás ideje lejárt, legföljebb a vértanúk ereklyéit kereshették föl a hívők a katakombákban. 313-ban a Milánói-ediktummal újra lehetővé vált a szent helyek fölkeresése a Szentföldön, amelyet ötödik evangéliumnak is neveztek. Azonban Jeruzsálem 638-ban arab fönnhatóság alá került, mely ismét lehetetlenné tette, vagy legalább is nagyon megnehezítette a keresztények szentföldi zarándoklatát. A rövid ideig tartó kereszties uralom (1099-1118) után végleg lezárult a zarándoklatoknak az a módja, hogy a hívők fizikailag is Jézus „lába nyomába” lépjenek. Ekkor alakult ki az európai nagy zarándok út Santiago de Compostela-ba, amelynek templomát 1082-ben kezdték építeni. Ezen kívül folyamatosan tűntek föl újabb és újabb zarándokhelyek.

A katolikus zarándoklásnak azon túl, hogy Jézus nyomába akarunk lépni, van még egy nagyon fontos szempontja, ez pedig a „búcsúnyerés”.

De mit is jelent a „búcsú”?

A BÚCSÚ

Aki egyet is elhagy e legkisebb parancsok közül és úgy tanítja az embereket, azt a legkisebbnek fogják hívni a mennyek országában; aki pedig megteszi és tanítja, azt nagynak fogják hívni a mennyek országában.

(Mt 5,19)

A búcsúval kapcsolatban az átlagembernek és a hívőknek is nagyon zavaros képzei vannak, hiszen gyerekként falun talán volt búcsúban, aminek a fő nevezetessége a céllövölde és a körhinta volt, nem pedig a templom. A műveltebbek tudnak a reformációt kiváltó „búcsúcédula” ügyről is, de egyik sem túl emelkedett ahhoz, hogy abból megértsük az Egyház szenvedélyes zarándok vágyát.

A búcsú (indulgentia: elengedés) az Egyház nagy kincse, amiről nehéz mértéktartóan és adóan beszélni. Ha kiinduló pontot keresünk, két pillért kell megemlíteni, az egyik az Úr Jézus ítélete: „Amit megkötöttök a földön, meg lesz kötve a mennyben is, és amit föloldotok a földön, föl lesz oldva a mennyben is.”(Mt18,15-18). Ebből szorosan következik a másik pillér, hogy az Egyház fölismerve az igazságosság rendjét, amely szerint a rossz büntetést, a jó pedig jutalmat érdemel, a neki juttatott hatalom folytán el tudja engedni a már föloldozott és

megbocsátott bűnökért járó ideig tartó büntetést. Ez a búcsú, amikor a hívő búcsút vehet a bűnei büntetésétől.

Érdeemes elgondolkodni az „Igazságról”, az igazságosságról. Mi emberek emberi fogalmakat alkotunk, - még az Istenől is, - de az Ő Megtestesülése miatt nem Isten ellenes ez a nézőpont. Vannak helyzetek, amikor az ember számára az az Evangélium, hogy „enyém a bosszú, Én megfizetek” (Deut32,35; Róm12,19). Ez az osztó igazságosság, amikor mindenkinek megadjuk azt, ami jár. (Az Evangélium igazsága nem ez, hiszen így már mindnyájan eltűntünk volna a Föld színéről) Ennek jegyében beszél az Egyház a „búcsúról”, amikor valaki az Egyház által előírt érdem miatt elbúcsúzhat a bűneiért járó ideig tartó büntetésektől. Isten országában ugyanis rend van, a jó jutalmat érdemel, a rossz pedig büntetést. Ha valaki a szentgyónásban kiengesztelődik az Egyház által az Istennel, benne helyre áll a kegyelmi kapcsolat az Istennel, de ez nem törli el a bűnökért járó büntetést, hiszen az Isten-országában is érvényes az a pedagógiai alapelv, hogy a bűnösnek joga van a büntetéshez.

A bűnnek van örökké tartó büntetése, ez a Kárhozat. E fölött sem az Egyháznak, de még az Istennek sincs hatalma, hiszen az egyetlen dolog, amit nem Isten teremtett, az a Kárhozat, ezt mi teremtjük önmagunknak. A szó szoros értelmében nem is büntetés ez, hiszen nem Isten rója ki, hanem a „halálos bűn” következménye, amikor az ember, aki elvesztegette az időt, annak elmúlta után, saját halálában összezárva marad tetteivel és azok következményeivel. Nincs már ideje, hiszen meghalt, így nincs ideje változni, az, aki a halálában, mindörökre. Örökké látja magát és tetteit, azok következményeit, anélkül, hogy az irgalmat elfogadta volna.

A bűnőknek azonban van ideig tartó büntetése is. A „búcsú” ezek elengedését jelenti a krisztusi fölhatalmazás alapján. Ennek meglátásához, vagy inkább fölfogásához „természetfölötti szemlélet” szükséges. Ez a természetfölötti látásmód annak belátása, hogy mit is jelent a tisztulás, hiszen az Egyház tanítása szerint minden embernek tisztuláson kell átmennie a halála után, ezt nevezzük „tisztítótűznek”. Isten törvényei bizonyos dolgokat előírnak, másokat megengednek, ismét másokat tiltanak. E törvényes rendre ideális esetben a bennünk levő rend így válaszol: szeretem, amit a törvény előír; gyűlölöm, amit tilt; és kedvemet találok abban, amit megenged. A bűn következtében elhomályosult értelmünk és rosszra hajló akaratunk azonban éppen fordítva reagál erre a törvényre: szereti, amit a törvény tilt; gyűlöl, amit a törvény parancsol; és kellenetlen abban, amit a törvény megenged. „Ki szabadít meg e halálra vált testtől?” kérdezi Szent Pál apostol (Róm7,24) Olyan nézőpont ez, amit csak a hit ismer föl, de ennek jegyében látja, hogy az ideig tartó büntetések alól van teljes, és van részleges fölloldozás.

A bűnök ideig tartó büntetése alóli fölloldozás a „búcsú”, amit az Egyház, a Neki juttatott hatalom alapján végez (Mt18,15-18). Ennek elnyerése is a zarándoklathoz, ill. a zarándokhelyekhez kötődik, hiszen ezek a helyek, ha az Egyház jóváhagyta, engedélyezte azokat, a különböző föltételek teljesítése esetén alkalmasak arra, hogy a hívő számára a teljes kiengesztelődés kegyelmét meg hozzák.

Ilyen hely Lourdes, amivel kapcsolatban az Egyház engedélyezte a búcsúnyerés lehetőségét. Nem a Szűzanya megjelenéséről, vagy meg nem jelenéséről ítélte az Egyház, hanem arról, hogy ezen a helyen, mindenki, aki teljesíti a búcsúnyerés föltételeit, kiérdemelheti önmaga és elhunyt szerettei bűneinek ideig tartó büntetésének elengedését. Nagy lehetőség ez.

A búcsú nyerés föltétele, hogy valaki kegyelmi állapotban legyen, (Ha szükséges volt gyónjon) szentáldozáshoz járuljon, imádkozzon a Pápa úr szándékára (Miatyánk; Üdvözlégy; Dicsőség). A többi föltételt mellékeljük.

Mi a bűcsű?

A BŰCSŰ ISTEN SZÍNE ELŐTT, A MÁR MEGBOCSÁTOTT BŰNÖKÉRT JÁRÓ, IDEIG TARTÓ BŰNTETÉSEK ELENGEDÉSE RÉSZBEN VAGY TELJESEN, MELYET A KATOLIKUS HÍVŐ, AKI MEGFELELŐEN FELKÉSZÜLT, ÉS TELJESÍTETTE A KISZABOTT FELTÉTELEKET, ELNYER AZ EGYHÁZ SEGÍTSÉGÉVEL, AMELY MINT A MEGVÁLTÁS SZOLGÁLÓJA KRISZTUS ÉS A SZENTEK ELÉGTÉTelt NYÚJTÓ ÉRDEMEINEK KINCSTÁRÁT HIVATALOSAN KEZELI, ÉS ABBAN RÉSZESÍTHETI TAGJAIT.

Mit jelent a BŰNTETÉSEK ELENGEDÉSE?

Isten országában rend van és igazságosság: minden jótett jutalmat és minden rossz tett, azaz bűn, büntetést kap, vagy e földi életben, vagy a másvilágon. Miként a jutalom arányos a jótett érdemével, úgy a büntetés is arányos a bűn rosszásával. A bocsánatos bűnökért ideig tartó, a halálos bűnökért örökké tartó büntetés, azaz kárhozat jár. Ha az ember bocsánatot nyer a bűneire, visszakapja az elvesztett kegyelmi életet, s újra kedvessé válik Isten szemében. Ez Isten irgalmának ajándéka. Isten azonban igazságos is, és igazságossága megköveteli, hogy az elkövetett bűnök büntetést kapjanak. Ezért marad vissza a bűnbocsánat, mind a halálos, mind a bocsánatos bűnök megbocsátása után bizonyos mennyiségű, azaz bizonyos ideig tartó büntetés, melyet az ember vagy leró, vagy elengedését külön ajándékként megkapja. Ez az ajándék a BŰCSŰ.

Miért nevezzük BŰCSŰNAK?

Ennek az ajándéknak a latin neve, "indulgentia", ami azt jelenti, hogy, "elengedés". A latin teológiai gondolkodás Isten vagy a pápa oldaláról nézi az ajándékot, és az elengedés gesztusát emeli ki. A magyar nyelv és gondolkodás inkább az ajándékot nyerő lélek oldaláról nézi a kérdést, és innen úgy látszik, hogy az ember bűcsút vehet a különben reá váró büntetésektől, azaz megszabadul tőlük. E bűcsűvétel alapján adták a nevet az elengedés ajándékának.

Mit jelent, hogy RÉSZBEN VAGY TELJESEN engedi el Isten nevében az Egyház az ideig tartó büntetéseket?

Az Egyháznak Krisztustól kapott oldó és kötő hatalma lehetőséget ad arra, hogy minden hátralevő büntetést elengedjen -- ebben az esetben beszélünk teljes bűcsúról. De hatalma van ahhoz is, hogy csak a büntetések egy részét engedje el -- ekkor beszélünk részleges bűcsúról.

Miért csak az IDEIG TARTÓ BŰNTETÉSEKET engedi el így Isten?

Azért, mert megtért gyermekeit részesíti Krisztus és a szentek érdemeiben. Az örök kárhozatot csak a megtéréssel lehet elkerülni; ezt pedig az ember helyett senki meg nem teheti. Örök büntetését tehát senki más nem tudja helyette kikerülni.

Miért fontos annak hangsúlyozása, hogy A MÁR MEGBOCSÁTOTT BŰNÖKÉRT JÁRÓ IDEIG TARTÓ BŰNTETÉSEK elengedése a bűcsű?

Mert a bűcsű kegyelmi ajándék, mely feltételezi, hogy a bűnbánat és a bűnbocsánat révén az ember a kegyelem állapotában van, és méltó ennek az ajándéknak a fogadására. Ellentmondást jelentene a kegyelem rendjében, ha bűnös külön kegyelmi ajándékot kérhetne és kapna.

Mit jelent az, hogy a bűcsű ISTEN SZÍNE ELŐTTI elengedése az ideig tartó büntetéseknek?

Azt jelenti, hogy a bűcsű nem a földi jogrendbe tartozik, hanem kegyelmi ajándék, amely Isten előtt hatályos, és az örök életre szól. Ebből következik, hogy bűcsút csak azok

engedélyezhetnek, akik az Egyházban az oldás és a kötés hatalmának birtokában vannak, s amit feloldanak a földön, „fel lesz oldva a mennyekben is”.

Ki engedélyezhet bűcsút az Egyházban?

Olyan bűcsút, amely az összes katolikus hívő számára elnyerhető, csak a pápa engedélyezhet, akár részleges, akár teljes bűcsúról van szó.

Egyházmegyékben bizonyos alkalmakkor a püspökök is engedélyezhetnek a hívőknek részleges, olykor teljes bűcsút is.

Ki nyerhet bűcsút?

Bűcsút bármelyik katolikus hívő nyerhet, aki lélekben felkészült a bűcsú fogadására, és teljesítette a feltételeket, amelyekhez az Egyház a bűcsút kötötte.

Csak katolikus hívő nyerhet bűcsút?

Igen, mivel a bűcsú a Péternek, azaz a Pápának adott oldó és kötő hatalom ajándéka. Ezért aki nincs a hit, a szentségek és az egyházkormányzat közösségében a pápával -azaz nem katolikus -, az nem kaphatja meg a pápa közvetítésével a bűcsú ajándékát sem.

Tehát a nem katolikusok nem nyerhetik el ideig tartó büntetéseik elengedését?

A bűcsú módján nem. De jótetteikkel ők is szerezhetnek érdemeket, amelyek beszámítanak a büntetések törlesztéseként.

Mit jelent a bűcsúra való LELKI FELKÉSZÜLTSEÉG?

A lélek bizonyos cselekedeteit és állapotát, mely más a részleges és más a teljes bűcsú esetében.

Milyen felkészültséget kíván a részleges bűcsú?

A részleges bűcsú elnyeréséhez a katolikus hívőnek:

- a) Kegyelem állapotában kell lennie -- azaz nem lehet halálos bűnben. (tehát valamikor korábban részesült a bűnbánat szentségében)
- b) Akarnia kell a részleges bűcsú elnyerését. De ehhez elegendő az általános jó szándék, hogy mindig el akarja nyerni a lehetséges részleges bűcsúkat.

És milyen felkészültséget kíván a teljes bűcsú?

A teljes bűcsú elnyeréséhez szükséges:

- a) A szentségi gyónás, de az időpontja nincs meghatározva -- annak kifejezéséül, hogy az Egyház bűnbocsátó hatalma által akar megbékélni a lélek Istennel.
- b) A szentáldozás, lehetőleg a teljes bűcsú elnyerésének napján -- a Krisztussal való szentségi közösség megvalósításáért.
- c) A teljes bűcsú elnyerésének legalább általános szándéka.
- d) Mentesség minden bűnhöz, még a bocsánatos bűnökhöz való ragaszkodástól is.
- e) Imádság a Szentatya szándékára. (Miatyánk, Üdvözlégy, Dicsőség)

Mit jelent az, hogy FELTÉTELEKET TELJESÍTENI kell?

Minden bűcsú elnyeréséért valamit kell az embernek tennie. Hogy milyen cselekedet milyen bűcsúval jár, azt lásd a III. részben.

Ha valaki bűcsút nyer, továbbadhatja-e másnak?

Igen, de csak a tisztuló lelkeknek. A szenteknek nem ajándékozható, mert nekik már nincs rá szükségük. A földön élő embereknek pedig bűcsú nem adható át.

Miért nem nyerhető földön élő felebarátink részére bűcsú?

Azért, mert ki-ki maga viseli tetteinek jó és rossz következményeit. Aki a földön él, annak magának is van módja a bűcsú elnyerésére, s ha akarja, neki magának kell kérnie.

S ha éppen azért akarom neki nyerni, mert ő nem akarja?

Akkor a megtéréséért és a hitért kell imádkozni, mert ahogy nem lehet más helyett üdvözülni, úgy helyette a földön adósságait sem törlesztheti más.

És a tisztuló lelkekért miért lehet felajánlani a bűcsút?

Azért, mert ők már nem tudnak segíteni magukon, de a kegyelem állapotában vannak, és a bűcsú által megnyilvánul irántuk is az Egyház anyai szeretete.

A pápa őket is feloldhatja büntetésük alól?

Úgy, mint a földön élőket nem, mert a halállal kiléptek a pápa szorosán vett joghatósága alól. A felajánlott bűcsúknak azonban közbenjáró értéke van Isten színe előtt.

És hogyan mérjük most a részleges bűcsú értékét?

VI. Pál pápa rendelkezése szerint a részleges bűcsú mértéke a jótett érdeme, amely a bűcsú feltétele, amit már nem napokban számolunk. Mintha a Szentatya így szólna: „Édes fiam! Ha részleges bűcsút akarsz nyerni, tedd meg ezt és ezt. Én pedig a Krisztustól kapott hatalmamnál fogva megkettőzőm jótetted értékét Isten színe előtt. S ha a jó cselekedettel te kiérdemelted egy évig tartó büntetés elengedését, most a bűcsú révén kétévi büntetéstől bűcsúzhatsz el.”

Mire jó ez az értékelés-változás?

Arra, hogy felfigyeljünk jótetteink értékére. Mert nyilvánvaló, hogy a nagyobb hittel és szeretettel végzett jó cselekedet kedvesebb Isten előtt. Ez ösztökél arra, hogy nagyobb odaadással tegyük a jót, főleg a bűcsúval járó jótetteket.

Hogyan lehet ma részleges bűcsút nyerni?

A Bűcsúk Kézikönyve szerint a részleges bűcsúnak van három általános nyerési lehetősége:

I. HA VALAKI HITTEL ÉS LELKIISMERETESEN VÉGZI ÁLLAPOTBELI KÖTELESSÉGEIT, ÉS VISELI ÉLETÉNEK TERHEIT, ÉS LEGALÁBB EGY FOHÁSZ EREJÉIG ISTENNEK AJÁNLIJA A DOLGAIT, RÉSZLEGES BŰCSÚT NYERHET.

Azaz, ha állapotbeli kötelességeinket -- ki-ki a maga dolgát, amit tennie kell -- nem haraggal és kellenlenül, hanem jó szívvel és Isten iránti engedelmességgel tesszük, és legalább egy fohással Istenhez emeljük a lelkünket napközben, a Szentatya megkettőzi cselekedeteink értékét, feltéve természetesen, hogy a részleges bűcsú elnyerésére a szükséges lelki felkészültség (lásd a 13. kérdésnél) megvan bennünk.

II. HA VALAKI HITBŐL FAKADÓAN SEGÍT RÁSZORULÓ FELEBARÁTJÁN, AKÁR ANYAGI JAVAIVAL, AKÁR SZEMÉLYES SZOLGÁLATAIVAL, RÉSZLEGES BŰCSÚT NYERHET.

Azaz, ha valaki hittel gyakorolja az irgalmasság lelki vagy testi cselekedeteit felebarátaival szemben: nemcsak azoknak segít, akiktől a kétszeresét várhatja vissza, hanem a nyomorultaknak is, akiknek nincs miből visszaadniuk, a jó cselekedet Isten színe előtt a pápa jóvoltából kétszeres értékű.

III. HA VALAKI ÖNKÉNT ÉS A BŰNBÁNAT SZELLEMÉBEN LEMOND SZÁMÁRA MEGENGEDETT ÉS KEDVES DOLOGRÓL, RÉSZLEGES BÚCSÚT NYERHET.

Ennek megértéséhez meg kell gondolnunk a következőket: Isten törvényei bizonyos dolgokat előírnak, másokat megengednek, ismét másokat tiltanak. E törvényes rendnek ideális esetben a bennünk levő rend így válaszol: szeretem, amit a törvény előír; gyűlölöm, amit tilt; és kedvemet találok abban, amit megenged.

Elhomályosult értelmünk és rosszra hajló akaratunk azonban éppen fordítva reagál: szereti, amit a törvény tilt; gyűlöli, amit a törvény parancsol; és kelletlen abban, amit a törvény megenged.

Ez a búcsúengedély feltételezi a belső rendet, és az olyan lemondások és önmegtagadások értékét kettőzi meg, amelyekkel az ember számára megengedett és kedves dolgokról mond le. Ezért pl. ha valaki utálja a dohányfüstöt, számára nem jár búcsúval, ha nem gyújt rá. Vagy ha csak hiúsági meggondolásokból nem eszem valamit, nem nyerhetek vele búcsút. De ha bűnbánó lélekkel fenyíti magát az ember, az búcsúval jár.

Ezek szerint a mindennapjainknak kétszeres értéke lehet?

Igen! És éppen ezzel akar a jóra serkenteni a pápa, hogy ne hagyjuk üresen futni az időt. Olyan ez, mintha valakinek felkínálják, hogy ha akarja, munkája gyümölcsét valutáért átveszik tőle. Oktalan volna az az ember, aki ilyen lehetőség mellett aludni kezdene a műhelyben, ahol milliós értékeket is létrehozhatna.

Ezen kívül is lehet részleges búcsút nyerni?

Igen. A Búcsúk Kézikönyve felsorolása szerint különböző imádságok és áhítatgyakorlatok is járnak részleges búcsúval. Felsorolásukat megtalálod a III. részben.

Ez azt jelenti, minden katolikus hívő mindjárt a mennyországba jut?

Nem azt jelenti, hanem hogy büntetésszerűen nem kell a tisztító tűzben szenvednie. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a tökéletességéhez hiányzó természetfeletti szépségért ne kelljen még szenvednie a vágy tüzében, mielőtt beléphetne a mennyek országába.

Rendes körülmények között hogyan lehet teljes búcsút nyerni?

Feltételezve a 13. kérdésben mondottakat, teljes búcsút nyerhető:

- a) A szentévben
- b) Félórás jámbor szentírásolvasással.
- c) Félórás szentségimádással.
- d) A keresztút elvégzésével.
- e) Templomi vagy családi közösségben legalább öt tized Rózsafüzér elimádkozásával.
- f) Bizonyos időpontokban:
 - Halottak napján és nyolcadában.
 - Nagypénteken a Kereszt imádásakor.
 - Urbi et orbi áldás vételekor.